

Моніторинг впровадження Україною зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства

Випуск № 21 (квітень-червень 2015 року)

У квітні Кабінет Міністрів затвердив окремі плани імплементації актів законодавства ЄС, зокрема розроблені Міненерговугілля з енергетичних питань (Розпорядження № 346-р) і розроблені Мінприроди з екологічних питань (Розпорядження № 371-р). Також [відкрито Українсько-данський енергетичний центр](#), робота якого має сприяти системному збору та узагальненню даних для енергобалансу.

23 квітня Президентом була затверджена Річна національна програма співробітництва Україна - НАТО на 2015 рік (Указ № 238/2015), де у розділі "Енергетична безпека" серед основних завдань значиться продовження заходів щодо виконання зобов'язань України в Енергетичному Співтоваристві з урахуванням відповідних положень Угоди про асоціацію.

27 квітня у Києві відбувся саміт Україна-ЄС. Як йдеться у [спільній заяві](#), сторони привітали "рішучу відданість амбітному процесу реформ" та висловилися за його прискорення щодо реструктуризації енергетичного сектору згідно з вимогами Третього енергетичного пакету, зокрема розділення функцій НАК "Нафтогаз України" і посилення уваги до проблем енергоефективності. Подібні месиджі були [вказані у комюніке](#) Міжнародної конференції на підтримку України 28 квітня.

7 травня у Брюсселі відбулась [координаційна зустріч](#) держав-членів ЄС щодо реформування енергетичного сектору України, в ході якої європейська сторона сформувала консолідовану позицію щодо пріоритетів підтримки енергосектору України.

15 травня відбулося [засідання Національної ради реформ](#), в ході якого було заслухано [звіт про виконання порядку денного асоціації та Угоди про асоціацію між Україною та ЄС](#). За даними Урядового офісу з питань європейської інтеграції, в реформі енергетичного сектору зафіксовано "певний прогрес".

21-22 травня у Ризі (Латвія) відбувся саміт Східного партнерства. У [підсумковій декларації](#) учасники зустрічі відзначили прогрес флагманських ініціатив з питань енергетики, охорони довкілля, змін клімату, а також "взяли до уваги прогрес, досягнутий у реформах енергетичного сектора в Україні", закликавши до подальшої роботи в цій галузі.

3 червня Міненерговугілля розпорядилося забезпечити імплементацію положень актуалізованого Порядку денного асоціації Україна-ЄС та щомісяця звітувати про це ([Наказ № 333](#)). Водночас, міністр В.Демчишин ініціював ["перезавантаження" системи співпраці з ЄС](#) на заміну Меморандуму 2005 року.

4 червня Верховна Рада ухвалила План законодавчого забезпечення реформ в Україні ([Постанова № 509-VII](#)), який покликаний організувати [роботу парламенту](#) для впровадження реформ, визначених стратегічними документами (Угодою про Асоціацію, Стратегією сталого розвитку "Україна-2020", Коаліційною угодою, Програмою діяльності Кабміну). Водночас, відмічено низьку координацію дій між урядом та Верховною Радою: [23 червня](#) засідання Нацради реформ зафіксувало 19% законопроектів Кабміну, знятих з розгляду.

У червні Президент П.Порошенко [виголосив Щорічне послання до Верховної Ради](#), в якому він висловив впевненість у [стабілізації фінансів "Нафтогазу"](#), утвердив курс на [деолігархізацію](#), зокрема скасування вугільних дотацій та відновлення контролю над державними компаніями, а також [демонополізацію](#) через обмеження до 30-50% максимальної частки на окремих ринках.

Дана публікація випущена в рамках проекту "Покращення імплементації зобов'язань України в рамках Енергетичного Співтовариства через посилення ролі громадськості", що здійснюється ГО "Діксі Груп" спільно з Ресурсно-аналітичним центром "Суспільство і довкілля" за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Ресурсно-аналітичний центр
"СУСПІЛЬСТВО І ДОВКІЛЛЯ"

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of NGO "DiXi Group" and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

Загалом прогрес України у виконанні зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства виглядав у квітні-червні 2015 року наступним чином:

У сфері безпеки постачань:

У питанні енергетичної безпеки затверджено плани як стратегічного, так і тактичного рівня

21 травня міністр енергетики В.Демчишин від імені України [підписав](#) заключний документ Міжнародної конференції (Гаага II) з Міжнародної Енергетичної Хартії. Цей документ не несе зобов'язуючого характеру, але підкреслює спільні для всіх підписантів прагнення забезпечити енергетичну безпеку.

26 травня Президентом затверджено нову редакцію [Стратегії національної безпеки України \(Указ № 287/2015\)](#). Згідно з документом, загрозами енергетичній безпеці вказано спотворення ринкових механізмів, низький рівень диверсифікації джерел постачання енергоресурсів, криміналізація та корумпованість галузі, недієва політика енергоефективності. Для подолання цих викликів, пріоритетами названо реформування енергетичних ринків, забезпечення прозорості та конкуренції, демонополізація, інтеграція до енергетичних ринків ЄС та системи європейської енергетичної безпеки, підвищення енергоефективності, диверсифікація джерел і маршрутів енергопостачання, розвиток відновлюваної та ядерної енергетики, створення умов для надійного транзиту енергоресурсів територією України, захист енергетичної інфраструктури від терористичної загрози тощо.

Тим часом, для належної підготовки до наступного опалювального сезону, 28 травня Президент ввів у дію [рішення РНБО від 6 травня 2015 року](#). Документом доручено уряду затвердити фінплани державних підприємств, здійснити низку заходів на ринках вугілля, ядерного палива, нафтопродуктів, а також у сфері видобутку вуглеводнів (зокрема, щодо вдосконалення визначення рентної плати за користування надрами), а також внести законопроект щодо щорічного затвердження прогнозних балансів виробництва та споживання паливно-енергетичних ресурсів в Україні. Уряд має до 15 липня ухвалити нову Енергетичну стратегію України та протягом місяця затвердити план заходів щодо підготовки до опалювального сезону 2015/16 року.

У свою чергу, Міненерговугілля [повідомило](#), що розпочало реалізацію комплексу заходів, передбачених рішенням РНБО. Зокрема, відомству доручено затвердити баланси виробництва та споживання електроенергії на 2015 рік, визначити обсяг та джерела покриття дефіциту вугілля, вжити заходів щодо погашення заборгованості теплогенеруючих підприємств, заборгованості з виплати заробітної плати шахтарям, провести різного роду перевірки генеруючих підприємств тощо.

12 червня міністр енергетики [В.Демчишин обговорив](#) із представниками Міністерства енергетики США, посольств США і Канади в Україні завдання щодо розробки плану реагування на надзвичайні ситуації. Зокрема, сторони домовилися, що у липні розпочнуть роботу експерти США, Канади та ЄС, які протягом місяця підготують план. Згідно з попередньою домовленістю, план буде складатися з двох документів: Плану дій на зимовий період ("winter action plan"), що стосуватиметься запасів газу, вугілля та інших енергоресурсів, необхідних для проходження опалювального сезону, а також Плану стійкості, який власне буде системою реагування на надзвичайні ситуації та розроблятиметься на 3-5 років.

В червні Кабміні заявили про наміри [рейтингувати кожну область за критерієм енергоефективності](#) (за словами прем'єр-міністра, це "скільки поміняли котлів, на скільки зменшили споживання газу, електроенергії, вугілля") і надавати найкращим регіонам більший розмір компенсації для населення. Моніторинг областей проводитиме Мінекономрозвитку з липня 2015 року.

В ході підготовки до опалювального сезону найбільш важливим є питання формування запасів енергоносіїв – газу та вугілля

8 червня міністр В.Демчишин провів [спеціальний брифінг](#), а 11 червня заступник міністра енергетики О.Светелік – [нараду з питань підготовки до опалювального сезону](#). Зокрема, Міністерство поінформувало про такі заходи як формування запасів вугілля та газу для проходження опалювального періоду, здійснення ремонту обладнання генеруючих підприємств, розроблення нового Стандарту операційної безпеки (Інструкції про складання і застосування графіків обмеження та аварійного відключення споживачів), збільшення навантаження АЕС, забезпечення повних розрахунків за спожиті енергоносії.

Водночас, говорячи про перспективу переведення блоків ТЕС на газові марки вугілля, міністр В.Демчишин зазначив, що такі проекти потребують значних інвестицій, відтак можуть бути реалізовані протягом двох років. Таким чином, до опалювального сезону 2015/2016 їх не встигнуть впровадити. В уряді заявили, що для нормального проходження опалювального сезону державі [потрібно приблизно 4 млн. т антрацитів](#). Вирішити питання дефіциту вугілля планується за рахунок його [імпорту з ПАР](#) та [Казахстану](#). Тим часом, із зони АТО, за словами В.Демчишина, щодня [вивозиться 15-20 тис. т вугілля](#).

З цією ж метою Міненерговугілля [завершило розробку](#) Концепції та Програми реформування вугільної галузі, які покликані надати поштовх видобутку на державних шахтах. Також відомство [опублікувало](#) запрошення потенційних інвесторів до участі в тендері на придбання відповідних активів.

Також, [Україна веде переговори з ЄБРР, Світовим банком та іншими фінансовими інституціями](#) про можливість [залучення 1,5 млрд. доларів](#) кредитів для заповнення сховищ. За [оцінками "Нафтогазу"](#), потреба у фінансуванні оборотного капіталу (для закачування газу у ПСГ) становить 1,5-2 млрд. дол., тому ведуться також переговори з європейськими постачальниками та українськими промисловими підприємствами, яким запропонували за свій рахунок закачувати газ влітку. 12 травня міністри енергетики країн "Великої сімки" поширили спільну заяву, в якій [закликали Світовий банк та МВФ допомогти Україні зменшити залежність від російських енергоносіїв](#), а саму Україну – реформувати енергетичний ринок і посилити конкуренцію.

24 червня Кабінет Міністрів створив стабілізаційний енергетичний фонд у розмірі 1 млрд. дол., який має формуватися НАК "Нафтогаз України" через угоди із зовнішніми кредиторами ([Постанова № 459](#)). При цьому, кошти мають залучатися під державні гарантії, надані окремими рішеннями уряду, а витратитися виключно на закупівлю імпортованого газу, послуг з приєднання та доступу до ГТС, транспортування та зберігання газу.

Міністр В. Демчишин також зауважив, що [вирішується питання про формування запасів вугілля на наступний опалювальний сезон](#). Представники Міненерговугілля [провели низку нарад](#) щодо стану постачання електроенергії та готовності системи до зими, а також [розпочали роботу з](#) ТЕС щодо необхідних обсягів вугілля: якщо таке вугілля доведеться імпортувати, джерела його постачання компанії повинні визначати самостійно.

Для стабільної роботи енергосистеми важливим є План розвитку ОЕС України, проект якого [було представлено на](#) громадське обговорення. Окрім того, у Міненерговугілля відбулося [експертне обговорення](#) синхронізації енергосистеми України з європейською енергосистемою. Крім того, НКРЕКП розробила проект [постанови](#), яким передбачено внесення змін до правил користування електричною енергією, а саме запровадження системи попередньої оплати за спожиту електроенергію усіма категоріями споживачів.

Газові переговори щодо продовження дії "зимового пакету" завершилися безрезультатно

1 квітня за результатами консультацій у тристоронньому форматі Україна-ЄС-РФ "Нафтогаз" та "Газпром" [підписали додаткову угоду](#) до контракту на постачання газу, згідно з якою дію ключових елементів Брюссельських домовленостей ("зимовий газовий пакет") продовжено до кінця червня 2015 року.

Щодо переговорів 30 червня у Відні, [українська позиція](#) полягала в тому, що рішення газового питання мало бути тристороннім, зобов'язуючим і таким, що фіксує тимчасові домовленості як мінімум до кінця I кварталу 2016 року. Російська сторона вийшла з [пропозицією](#) ціни в 247,18 дол. за тис. кубометрів, однак на переговорах [відмовилися](#) її обговорювати та [підписувати підсумковий протокол](#). Як очікується, наступний раунд тристоронніх переговорів відбудеться у [вересні](#).

Паралельно існують інші лінії протистояння на корпоративному рівні. Українська сторона [привітала рішення Єврокомісії](#) щодо висунення проти "Газпрому" претензії у зв'язку з підозрою у зловживанні домінуючим положенням на ринках країн ЄС. Одночасно [український уряд звернувся](#) до Антимонопольного комітету щодо розслідування проти неконкурентної політики "Газпрому", який, згідно із [заявою "Нафтогазу"](#), також блокує об'єднання енергосистем України та країн ЄС. [Антимонопольний комітет почав розслідувати діяльність російського газового монополіста](#).

"Нафтогаз" також заявив про доцільність [відмови від застосування принципу "бери або плати"](#). За словами російського міністра О.Новака, "Газпром" [не стягуватиме штрафів](#) за недобір газу за принципом "бери або плати", але ці кошти будуть пред'явлені при розгляді у Стокгольмському арбітражі. Сам арбітраж, за словами голови "Нафтогазу" А.Коболева, [вже провів перше слухання у справі](#). При цьому, він відмовився [консолідувати справу через приєднання позову "Нафтогазу" про перегляд транзитного контракту](#).

Продовжуючи вирішення спору з "Газпромом", "Нафтогаз" [подав](#) до Стокгольмського арбітражу позовні вимоги на понад 10 млрд. дол. в рамках арбітражу проти "Газпрому" стосовно транзитного контракту. "Нафтогаз" вимагає визнати недійсними низку його положень, включно з тарифом на транзит газу, а прагне отримання компенсації щодо недопоставок газу за контрактом (відповідно до зобов'язань "Газпрому"). У відповідь "Газпром" [пред'явив "Нафтогазу" штраф за недобір газу у розмірі 26,7 млрд. дол.](#), а також заявив, що [не планує продовжувати транзитний контракт з Україною після 2019 року](#). В Україні такі плани розглядають як [можливість ретроспективно збільшити тариф](#) на транзит газу (міністр В.Демчишин [заявляв про плани](#) підвищення ставок до 5 дол. за тис. кубометрів на 100 км) і окупити релевантні витрати до 2020 року.

Невдалі переговори стали каталізатором у питанні диверсифікації, зокрема розширення реверсних поставок з боку Словаччини

15 квітня Кабінетом Міністрів було затверджено [прогнозний баланс надходження та розподілу природного газу в Україні на 2015 рік](#) (Розпорядження № 410-р). Загальний ресурс газу визначений на рівні 54,235 млрд. кубометрів, з яких 25,985 млрд. кубометрів – імпорт.

В ході засідання РНБО, Президент П.Порошенко [закликав не допускати](#) збільшення поставок [одного джерела більше](#) 30%. Пізніше, прем'єр-міністр А.Яценюк [оголосив про рішення](#) закуповувати не менше 50% в ЄС, що зафіксовано у річному балансі газу. Згаданим рішенням РНБО уряду доручено забезпечити бронювання потужностей для транспортування імпортованого газу в Україну та гарантувати рівний доступ для всіх компаній.

"Нафтогаз" провів успішні переговори з Румунією щодо [взаємного розвитку газотранспортних мереж](#). Водночас, наприкінці травня український оператор "Укртрансгаз" та угорський оператор FGSZ [підписали договір про сполучення транскордонних газопроводів](#), який став першою подібною угодою з оператором з ЄС. За повідомленням "Нафтогазу", співробітництво включає проведення операцій віртуального заміщення природного газу (операцій backhaul). "Укртрансгаз" веде роботу над підписанням аналогічних договорів із словацьким та польським операторами.

Водночас, починаючи з липня Словаччина стала єдиним джерелом надходження газу в Україну – після того, як "Нафтогаз" [повідомив](#) про припинення закупівлі російського газу у зв'язку з завершенням терміну дії "зимового пакету". 19 червня прем'єр-міністр А.Яценюк направив офіційного листа до Єврокомісії, Європейської Ради та Європарламенту з вимогою перевірити контракт між словацьким оператором Eustream та "Газпромом", оскільки той

порушує законодавство ЄС та перешкоджає вільному постачанню газу до України. "Нафтогаз" [закликав словацьку сторону визнати, що робота газового з'єднання з Україною не відповідає законодавству ЄС](#) і розробити план дій щодо імплементації правил ЄС. Розвиваючи інфраструктуру з ЄС, Україна також [шукає кошти на](#) новий інтерконектор з Польщею. Можливі поставки газу із СПГ-терміналу в Литві наштовхнулися на [блокування транзиту через Білорусь](#) зі сторони оператора "Белтрансгаз", який повністю належить "Газпрому". [Литва заявила, що може продавати Україні газ на підставі угод з обміну](#) (swap).

Визначено особливі правила постачання електроенергії на окупованих територіях

7 квітня Верховна Рада [прийняла Закон № 284-VIII](#), яким вносяться зміни до статті 23 Закону "Про електроенергетику", що передбачають [надання повноважень уряду](#) встановлювати особливості регулювання питань, пов'язаних з діяльністю підприємств енергетичної сфери на території проведення антитерористичної операції.

Також з 10 квітня Україна [припинила оплачувати електроенергію](#), яка постачається з Росії. Тим часом, [Наказом Міненерговугілля № 261](#) від 27 квітня запроваджено посилений режим охорони об'єктів державних підприємств паливно-енергетичного комплексу.

7 травня Кабінет Міністрів [Постановою № 263](#) визначив, що енергокомпанії, що перебувають на окупованій території, будуть закуповувати електроенергію напряму в місцевих виробників і постачати споживачам без участі "Енергоринку". На її виконання Міненерговугілля опублікувало [Наказ № 273](#), яким визначило перелік виробників електроенергії, обладнання яких знаходиться на окупованій території.

У сфері реформи газового ринку:

Прийнято базове законодавство на ринку газу та планів імплементації відповідних директив

8 квітня Кабінет Міністрів затвердив розроблені Міненерговугілля плани імплементації актів законодавства ЄС з енергетичних питань (Розпорядження [№ 346-р](#)). Зокрема, мова йде про 4 акти Третього енергетичного пакету, а саме Директиви 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу та Регламенту 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу.

9 квітня Верховна Рада в цілому прийняла Закон [№ 329-VIII](#) "Про ринок природного газу", який набуде чинності з 1 жовтня 2015 року. Документ був [підписаний Президентом](#) 30 квітня. У супровідному повідомленні відзначається, що закон закріплює усталені в ЄС економічно обґрунтовані підходи до організації роботи газового ринку та передбачає відокремлення функцій оператора від функцій видобувників та постачальників, чітке окреслення функцій держави та незалежність регулятора, а також вільне ціноутворення. Факт прийняття закону був позитивно оцінений у [Спільній заяві за результатами 17-го Саміту Україна-ЄС](#) 28 квітня.

Уряд здійснив необхідні кроки для фінансового оздоровлення "Нафтогазу", однак вимагає прозорості його корпоративних фінансів

30 квітня "Нафтогаз" оприлюднив перевірену аудиторами [фінансову звітність за 2014 рік](#). За результатами 2014 року "Нафтогаз" отримав чистий збиток в розмірі 85 млрд. грн., з яких 71% – це втрати, пов'язані з девальвацією гривні, анексією Криму та бойовими діями на сході України, решта – збитки від реалізації природного газу населенню. Водночас, звіт стосується лише компанії як окремої юридичної особи, а фахівці Deloitte висловили [умовно-позитивну думку](#) щодо звітності.

Нацрада реформ вимагає [прискорити публікацію консолідованої звітності за 2014 рік](#), яка була перенесена "Нафтогазом" з квітня на липень поточного року. Тим часом, 8 травня компанія [опублікувала](#) неперевірену аудиторами [фінансову звітність](#) як окремої юридичної

особи (неконсолідовану) за I квартал 2015 року. За результатами перших трьох місяців року, "Нафтогаз" отримав чистий збиток в розмірі 21,9 млрд. грн., у тому числі збитки від курсових різниць, від несанкціонованого відбору газу в зоні АТО, від реалізації природного газу населенню.

14 травня Верховна Рада прийняла в цілому [Закон № 423-VIII](#) "Про внесення змін до деяких законів України щодо стабілізації фінансового стану НАК "Нафтогаз України". Документ встановлює жорсткі вимоги платіжної дисципліни за постачання газу, зокрема щодо теплогенеруючих та теплопостачальних організацій, зокрема запроваджує попередню оплату гарантованому постачальнику, можливість припинення поставок у випадку несвоєчасної оплати або відбору газу понад встановлених лімітів, можливість продажу права вимоги щодо заборгованості на користь третіх сторін та ін. Закон входить до пакету змін в рамках програми кредитування МВФ.

27 квітня "Нафтогаз" оголосив про початок [процесу припинення постачання газу](#) для підприємств, що мають заборгованість. При цьому, "Нафтогаз" почав регулярно публікувати [детальну інформацію про боржників](#), а також [квартальні дані щодо фактичних цін та обсягів](#) імпортованого газу, підтверджених актами та митними деклараціями. За [даними](#) самої компанії станом на 1 липня, заборгованість підприємств-боржників за спожитий газ зменшилася складає 21,6 млрд. грн.

На початку червня уряд збільшив статутний капітал НАК "Нафтогаз України" на 104,6 млрд. грн. ([Постанова № 362](#)), пізніше зміни були авторизовані Міністерством енергетики та теплоенергетики ([Наказ № 368](#)). 18 червня Верховна Рада [прийняла за основу](#) законопроект "Про внесення змін до Закону України "Про введення мораторію на примусову реалізацію майна" (щодо механізмів впливу на підприємства-боржники)" ([реєстр. № 2956](#)). Його метою є стабілізація фінансового стану "Нафтогазу" через надання компанії інструментів щодо стягнення заборгованості споживачів та ефективних механізмів впливу на підприємства-боржники.

Також, [за даними звіту Міністерства енергетики та теплоенергетики](#), "Нафтогаз" розпочав проект щодо сучасних європейських стандартів корпоративного управління спільно з консультантами PricewaterhouseCoopers (PwC) та юристами Baker & McKenzie, що фінансується ЄБРР. Результати очікуються до 1 серпня 2015 року.

На внутрішньому ринку газу тривають оптимізація споживання, значна увага приділяється питанням обліку газу

15 квітня Кабінетом Міністрів було затверджено [прогнозний баланс надходження та розподілу природного газу в Україні на 2015 рік](#) (Розпорядження [№ 410-р](#)). Так, на потреби населення планується спрямувати 20,8 млрд. кубометрів: 14 млрд. кубометрів – безпосередньо на побутове споживання, ще 6,8 млрд. кубометрів – теплогенеруючим підприємствам та ТЕЦ для виробництва теплової енергії для потреб населення та релігійних організацій.

В ключі оптимізації споживання уряд також прийняв рішення про скорочення удвічі [норм споживання природного газу населенням у разі відсутності газових лічильників](#) (Постанова [№ 237](#)) – до 3 (газова плита за наявності гарячого водопостачання), 4,5 (газова плита за відсутності гарячого водопостачання) та 9 (газова плита та водонагрівач) кубометрів на людину-місяць. За словами прем'єра А.Яценюка, це змусить облгази встановити газові лічильники [7% споживачам \(2,5 млн. громадян\)](#), а [власники елітного житла не зможуть отримати дешевий газ для опалення](#).

Прем'єр-міністр [вимагав](#) від НКРЕКП відбирати ліцензії і штрафувати ті облгази, які не забезпечують встановлення споживачам лічильників газу за свої кошти. НКРЕКП запропонувала Кабміну [оновити норми витрати палива та теплової енергії на опалення житлових і громадських будівель](#) та врахувати нові нормативні акти (ДСТУ та ДБН), а також доручити Мінрегіону [розробити методику перерахунку](#) плати за послугу з централізованого опалення для споживачів, у яких відсутні прилади обліку теплової енергії у випадку відхилення фактичних кліматологічних показників від нормативних.

Мінрегіон оприлюднив для обговорення проект постанови Кабінету Міністрів України "[Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 409](#)", що передбачає встановлення соціальних нормативів користування комунальними послугами для централізованого опалення (теплопостачання) за умови споживання послуг за приладами обліку теплової енергії; встановлення коригуючих коефіцієнтів, перегляд соціальних нормативів користування послугами з газопостачання, тощо.

Водночас, за повідомленням "Нафтогазу", 28 травня в Україні [встановлено десятимільйонний лічильник газу](#), а із майже 14 млн. газифікованих домогосподарств лічильниками обладнано вже 71,2%. За [даними НКРЕКП](#), у 2014 році населенням спожито близько 14,5 млрд. кубометрів газу, з яких 13,5 млрд. кубометрів (93%) обліковується лічильниками. Домогосподарства, які використовують газ для індивідуального опалення або комплексного споживання (опалення, приготування їжі та/або підігрів води), а це 6,533 млн. абонентів з річним споживанням 12,9 млрд. кубометрів, повністю забезпечені лічильниками. Населення, яке використовує газ для приготування їжі та підігріву води (858 тис. абонентів з річним обсягом споживання 0,638 млрд. кубометрів), забезпечено лічильниками на 72% і має бути повністю покрите обліком до кінця року. Населення, яке використовує газ лише для приготування їжі (3,797 млн. абонентів, 0,957 млрд. кубометрів), забезпечено лічильниками тільки на 25%, решту має бути встановлено до кінця 2017 року.

Щодо реформи безпосередньо постачальників газу, найбільш актуальним виявилось питання цін. Водночас, запущено процес unbundling міськ- та облгазів.

У червні НКРЕКП [оприлюднені зміни](#) до Порядку встановлення роздрібних цін на природний газ для населення, який передбачає диференціацію цін залежно від обсягу споживання газу і/або напрямів його використання. Спеціальна робоча група, до якої входять увійшли представники НКРЕКП та провідних міжнародних аудиторських компаній Deloitte, PwC, EY та KPMG ([Наказ № 178](#) від 2 червня), [підтвердила коректність](#) методології формування та розрахунку роздрібних цін на природний газ для потреб населення, встановлених регулятором. Про це свідчить [відповідний звіт](#).

Тим часом, на ринку стартував процес [розділення функцій постачання та розподілу](#) газу. Наприклад, з 1 липня постачання газу споживачам Чернівецької області здійснюватиме новий гарантований постачальник - ТОВ "Чернівцігаз збут". ПАТ "Чернівцігаз" прийняло рішення про продовження своєї діяльності у якості газорозподільного підприємства.

Також, відповідно до [рішення РНБО від 6 травня](#), Кабінету Міністрів разом із Фондом державного майна доручено вжити заходів щодо укладення договорів користування об'єктами газорозподільної системи на конкурсній основі. 14 травня прем'єр-міністр А.Яценюк доручив міністру В.Демчишину підготувати нормативний акт щодо [плати за користування державними газорозподільними мережами](#).

Водночас, [за даними ЗМІ](#), між посадовцями існують розбіжності щодо моделі управління регіональними газовими мережами: в уряді розроблено проект Постанови Кабінету Міністрів, який передбачає передачу мереж на баланс ДП "Газ України" (дочірня компанія "Нафтогазу"), а також Покроковий план заходів щодо забезпечення умов оплатного використання об'єктами газорозподілу; тоді як міністр зробив Окреме доручення № 01/12-1300 про необхідність створення до 18 червня нового державного підприємства, на баланс якого буде переведено всі державні газорозподільні мережі.

Що стосується розділення "Нафтогазу", за словами міністра В.Демчишина, [процес може пришвидшити інтерес з боку західних інвесторів](#). Водночас, компанія [планує свою діяльність в умовах конкуренції на ринку газу](#), навіть якщо вона буде обмеженою: за словами директора з розвитку бізнесу Ю.Вітренка, з 1 жовтня [населення зможе вибирати між постачальниками газу](#).

Уряд визнав неможливість застосування тарифної системи "вхід/вихід" до транзиту, однак не відмовився від неї, оскільки продовжує роботу над кодексом мереж

Постановою № 243 від 22 квітня Кабмін вніс зміни до [Постанови від 3 вересня 2014 року № 510](#), якою було визначено умови переходу до формування тарифів на транспортування газу на основі тарифної системи "вхід/вихід" (зокрема, затверджено тимчасовий порядок та завдання для відповідальних органів). Нові зміни фактично визнали недієздатність тимчасового порядку: пункт про його затвердження було виключено, а також зазначено, що механізм не поширюється на транзитне транспортування газу. Із постанови також викреслено вимогу приведення договірних відносин з питань транзиту у відповідність з новими правилами.

Вказані зміни також перенесли кінцеві терміни для ключових завдань з 2014 на 2015 рік. Слід зазначити, що окремі завдання виконуються, хоч і з запізненням. Так, 29 квітня [Наказом № 433](#) Мінекономрозвитку було затверджено граничний рівень регуляторної норми доходу у сфері транспортування природного газу магістральними трубопроводами на 2015 рік – на рівні 15,13%. Оцінка вартості активів групи "Нафтогаз", що [виконується аудиторською компанією Ernst & Young](#), триває.

Тим часом, почалося обговорення іншого базового документу – кодексу мереж. У квітні в офісі "Укртрансгазу" відбулась виробнича [нарада з обговорення проекту кодексу газотранспортної системи](#). Проект презентував керівник відділу стратегічного планування А.Колісник, який зазначив, що документ обговорюється з представниками НКРЕКП. У компанії [сподіваються](#), що кодекс буде затверджено регулятором та введено в дію з 1 жовтня, одночасно із законом "Про ринок природного газу".

У сфері реформи ринку електроенергії:

Триває робота над законопроектом про ринок електроенергії

На початку квітня у Відні [відбулись консультації за участю](#) представників Міненерговугілля та Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо розробки нового проекту закону про ринок електроенергії для імплементації вимог Третього енергетичного пакету; [була створена відповідна Робоча група](#).

У червні Міненерговугілля [презентувало](#) новий проект закону про ринок електричної енергії та пообіцяло залишити достатньо часу для його [публічного обговорення](#). За словами міністра енергетики В.Демчишина, [на розгляд Верховної Ради законопроект буде внесено вже у вересні-жовтні](#) поточного року. Одночасно у парламенті було зареєстровано проекту закону [№ 2199а](#) (автор – С.Сажко з фракції "Опозиційного блоку"), де пропонується альтернативна модель ринку електричної енергії.

Окрім системного законопроекту з реформування галузі, простежуються спроби точкових змін ринку

22 травня зареєстровано [проект закону про внесення змін](#) до Закону "Про електроенергетику" № 2944, який, на думку авторів, не дозволить постачальникам електроенергії збирати платежі наперед від споживачів, однак одночасно [зареєстровано проект Постанови](#) про відхилення даного законопроекту.

19 червня у парламенті зареєстровано законопроект [№ 2130а](#) щодо скасування плати за приєднання до мереж суб'єктів природних монополій. Автори пропонують змінити визначення поняття та порядок сплати коштів за "стандартне приєднання" до мереж та принципи встановлення тарифів.

Також парламентський Комітет з питань ПЕК [відхилив законопроект](#), що [пропонував зберегти безперебійне постачання електроенергії](#) об'єктам централізованого водопостачання навіть за умови наявності у них боргів.

Крім того, у червні Міненерговугілля [оприлюднило розроблені електропередавальними організаціями "Плани розвитку розподільчих мереж на 2016-2020 роки"](#).

Паралельно із цим, Україна працює над реалізацією проектів, які створюють сприятливі умови для залучення інвестицій

15 червня [Розпорядженням № 671-р](#) уряд схвалив пропозицію щодо започаткування реалізації пілотного проекту "Енергетичний міст "Україна – Європейський Союз", спрямованого на збільшення обсягів пропускної спроможності міждержавних електричних мереж, створення сприятливих умов для залучення інвестицій та імплементацію Регламенту ЄС № 714/2009. Кабінет Міністрів також наказав Міненерговугілля затвердити план заходів із реалізації цього проекту.

Міністерство енергетики ще на початку травня [презентувало Державну цільову програму](#) реформування вугільної промисловості на 2015-2020 роки, [яку в цілому підтримали](#) профспілки гірників. Також, на виконання закону від квітня 2014 року, [внесено зміни в Державний бюджет](#), за якими виділені додаткові кошти на зарплату шахтарям. У червні Міненерговугілля [розпочало пошук інвесторів](#) для придбання активів шахт, які перебувають у державній власності.

Тим часом, регулятор продовжує вдосконалювати вторинне законодавство для покращення роботи ринків та підвищення прозорості в діяльності ліцензіатів

24 квітня НКРЕКП оприлюднила проект постанови, яким затверджуються [зміни до порядку доступу постачальників електричної енергії за нерегульованим тарифом](#) до місцевих електричних мереж. Регулятор також повідомив, що [працює над переведенням](#) усіх споживачів (крім населення) на передоплату за електроенергію.

З метою підвищення прозорості в діяльності ліцензіатів, НКРЕКП [повторно оприлюднила проект постанови, котра має на меті](#) покращити якість та надійність електропостачання та енергозабезпечення споживачів. Для впровадження стимулюючого тарифоутворення регулятор оприлюднив проект [постанови](#), який Він передбачає відокремлення видів діяльності в частині планових та фактичних затрат ліцензіатів, а також спрощення форм їхньої звітності.

17 червня НКРЕКП оприлюднила [проект регуляторного акту](#), яким внесено зміни до методики розрахунку плати за приєднання електроустановок до електричних мереж. У Комісії зазначають, що це сприятиме встановленню обґрунтованої та прозорої процедури визначення плати за приєднання. Крім того, з метою недопущення зловживань компаніями, які надають послуги з приєднання електроустановок до мереж, своїм монопольним становищем, НКРЕКП підготувала [проект постанови](#), який передбачає встановлення послідовних та прозорих механізмів, які регулюють діяльність суб'єктів роздрібного ринку електричної енергії в частині приєднання до електромереж.

На ринку експорту електроенергії продовжує спостерігатися вкрай низька конкуренція, однак за рахунок нових проектів поживається експорт в напрямку Польщі.

В аукціонах з доступу до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж [участь, як правило, беруть лише декілька компаній](#): ДТЕК, "Закарпаттяобленерго" та "Донбасенерго". У квітні на ринку експорту електроенергії знов [активізувало свою роботу ДП "Укрінтеренерго"](#), однак ані в травні, ані в червні компанія не продовжила своєї участі в аукціонах. Водночас, на фоні започаткування реалізації пілотного проекту "Енергетичний міст "Україна – Європейський Союз", суттєво [збільшився експорт електроенергії в Польщу](#).

Тим часом, за повідомленням НКРЕКП, 5 червня [набрав чинності](#) новий Порядок проведення електронних аукціонів з розподілення пропускної спроможності міждержавних електромереж. Ним запроваджуються можливість використання процедур електронного аукціону, електронного документообігу та електронного цифрового підпису.

У сфері державного регулювання енергетики:

Законодавчі ініціативи уряду не знайшли підтримки у Верховній Раді, відтак статус регулятора поки не врегульовано

Як йдеться у [звіті Урядового офісу з питань європейської інтеграції](#) про виконання Порядку денного асоціації та Угоди про асоціацію, 7 квітня Кабмін схвалив законопроект "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг". 28 травня уряд вніс документ до Верховної Ради.

Законопроект (реєстр. [№ 2966](#)) передбачав посилення політичної, функціональної та фінансової незалежності НКРЕКП. Документ визначав, що 7 членів Комісії призначаються на строк 6 років. За призначення та звільнення відповідає Президент України, проте кандидатури пропонуються незалежною комісією за результатами відкритого конкурсу. Конкурсна комісія формується Президентом (2 особи), Верховною Радою за подання Голови ВРУ (2 особи) та Урядом (Міністр енергетики, що діє на підставі рішення Кабінету Міністрів).

Також, законопроект забороняв будь-які форми втручання у роботу НКРЕКП з боку як державних органів та посадових осіб, так і з боку бізнесових інтересів. Зокрема, розмежування інтересів передбачалося через запровадження чітких кваліфікаційних вимог до членів Комісії, заборони на виконання будь-яких вказівок, розпоряджень або доручень, заборони на проведення зустрічей наодинці з представниками компаній, що підлягають регулюванню, заборони для колишніх членів Комісії протягом двох років займати посади або мати договірні відносини із будь-якою компанією в енергетиці та ЖКГ, заборони на погодження рішень Комісії органами державної влади, а самі рішення можуть бути оскаржені виключно у судовому порядку.

Законопроект передбачав більше можливостей для моніторингу та контролю ринків. Фінансування регулятора мало здійснюватися за рахунок надходжень до спецфонду Держбюджету внесків на регулювання, які розраховуються як частка доходу платників від ліцензованого виду діяльності за квартал. Кошторис формується з урахуванням пропозицій Бюджетної ради – спеціального тимчасового органу, який складається із 6 осіб – по 2 представника від Президента, Верховної Ради та Кабінету Міністрів. Законопроект також закріплював вимогу щорічного аудиту регулятора, який має бути проведений авторитетною та незалежною компанією.

18 червня Верховна Рада повернула законопроект на доопрацювання, погодившись із [висновком Головного науково-експертного управління](#). В ході [брифінгу 22 червня](#) міністр В.Демчишин повідомив, що буде переконувати депутатський корпус ухвалити доопрацьовану версію закону.

Альтернативний законопроект [№ 2966-1](#), внесений народним депутатом А.Мартовицьким (фракція "Опозиційний блок") мав низку відмінностей. Зокрема, кандидатури 7 членів НКРЕКП пропонуються конкурсною комісією, яка складається з 13 членів та формується Президентом (3 особи), Верховною Радою (3 особи), Кабінетом Міністрів (3 особи), Секретаріатом Енергетичного Співтовариства (2 особи) та Громадською радою при НКРЕКП (2 особи). Згадані суб'єкти також формують Бюджетну раду, делегуючи до неї по 1 особі; цей орган має не просто розглядати, а затверджувати кошторис регулятора.

Також, законопроект Мартовицького передбачає формування нового складу НКРЕКП, причому серед членів проводиться жеребкування щодо черговості їх ротації – на відміну від урядового законопроекту, який зберігає посади для чинних членів НКРЕКП, а ротацію запроваджує через поетапне звільнення у 2017-2020 рр.

Ще один альтернативний законопроект [№ 2966-2](#), внесений народним депутатом Ю.Левченком (позафракційний, партія ВО "Свобода"), пропонував квотний принцип при формуванні НКРЕКП: по 3 члени призначаються Верховною Радою, Президентом та

Кабінетом Міністрів. Для голосування у парламенті рейтинговий список кандидатів відбирає Комітет з питань паливно-енергетичного комплексу, а претендентів можуть подавати депутатські фракції та/або всеукраїнські об'єднання громадян. З інших положень законопроекту – обов'язкова реєстрація та регуляторний контроль рішень регулятора відповідно до чинного законодавства, фінансування виключно з держбюджету.

Тим часом, 29 червня Президент призначив головою НКРЕКП Д.Вовка, який до того був тимчасово виконуючим обов'язки голови (Укази №№ [385/2015](#) і [386/2015](#)). Також було змінено двох членів регулятора: замість звільнених А.Геруса та Ю.Ковалів призначено В.Морозова та Ю.Голляка (Укази №№ 368-371/2015).

У сфері відновлюваної енергетики:

Скасовано правило "місцевої складової" через прийняття законопроекту № 2010-д, який покликаний сприяти розвитку конкуренції

4 червня Верховна Рада схвалила в цілому [законопроект № 2010-д](#) "Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії", авторства групи депутатів-членів Комітету з питань паливно-енергетичного комплексу. Документ скасовує правило "місцевої складової", замість якої вводиться надбавка до тарифу в розмірі 5-10% при використанні обладнання українського виробництва на рівні 30-50% відповідно.

Також законопроект передбачає зниження коефіцієнту "зеленого" тарифу для великих СЕС, підвищення коефіцієнтів для малих СЕС і ГЕС, введення "зеленого" тарифу для електростанцій, що використовують геотермальні джерела енергії. Для приватних домогосподарств передбачене право на встановлення генеруючих установок для виробництва електроенергії не лише з сонячного випромінювання, а й з енергії вітру потужністю до 30 кВт. Крім того, пропонується скасувати пільги при підключенні до мереж об'єктів альтернативної електроенергетики.

Вітроенергетичні підприємства домоглися визнання протиправною однієї з постанов НКРЕКП про зниження "зелених" тарифів після втрати нею чинності.

Після того, як у квітні [розмір "зелених" тарифів повернувся](#) до встановленого законом рівня у зв'язку із закінченням дії надзвичайного стану в електроенергетиці, власники вітропарків подали три різні позови до Окружного адмінсуду Києва на попередні рішення регулятора. ТОВ "Вітряний парк Краснодонський", ТОВ "Вітряний парк Новоазовський" [вимагали](#) визнання протиправною та скасування постанови НКРЕКП [від 18 лютого 2015 року № 203](#), яка обмежує перерахування коштів підприємствам, що знаходяться на непідконтрольних територіях. ТОВ "Вінд Пауер" [просила в суду](#) визнання протиправною постанови НКРЕКП № 492 [про зниження «зелених» тарифів на 50-55%](#) в рамках тимчасових надзвичайних заходів на ринку електричної енергії. Також було подано [спільний позов](#) шести вітроенергетичних підприємств (ВЕО "Вітроенергопром", ТОВ "Вінд Пауер", ТОВ "Вітряний парк Лутугинський", ТОВ "Вітряний парк Очаківський", ТОВ "Вітряний парк Новоазовський", ТОВ "Вітряний парк Краснодонський") до регулятора, "Енергоринку", Міненерговугілля і Мін'юсту про визнання незаконним [зменшення "зелених" тарифів на 10-20%](#) в рамках постанови № 105 від 31 січня 2015 року з вимогою компенсації збитків. В результаті, до судового розгляду дійшов лише третій позов: 23 червня суд визнав постанову № 105 протиправною і [зобов'язав НКРЕКП розглянути питання про додаткове перерахування різниці](#) між вартістю фактично проданої електроенергії в лютому 2015 року з відповідним законом рівнем "зеленого" тарифу.

Поряд із зусиллями уряду, спрямованими на усунення корупційних схем навколо виробництва біоетанолу, депутати внесли низку пропозицій із зниження податкового тиску на імпорт альтернативного палива

Зважаючи на те, що до липня 2014 року [ДП "Укрспирт" було задіяне в тіньових схемах](#) поставки міцних алкогольних напоїв, для чого готова продукція списувалася під виглядом спирту на виробництво біоетанолу, звільненого від акцизного податку, – уряд 20 травня [Постановою № 319](#) виключив з переліку підприємств, які мають право виробляти біоетанол, 12 державних спиртзаводів.

Водночас у Верховній Раді з'явилося одразу 4 законопроекти, спрямовані на зниження або скасування акцизних податків. Перший з них (реєстр. [№ 2044а](#)), поданий групою депутатів заради "гармонізації законодавства з нормами Енергетичного Співтовариства", пропонує скасувати ліцензування виробництва біоетанолу, а також встановити нульову ставку мита на етанол, отриманий зі сільськогосподарських продуктів, та його бензинові суміші. Законопроект [№ 2114а](#) ініціює зменшення ставки акцизного податку на 25%, зокрема на біодизель та його суміші, паливо моторне альтернативне. Альтернативний законопроект [№ 2114а-1](#) пропонує взагалі вивести альтернативне моторне паливо з оподаткування акцизом. Четверта пропозиція [№ 2114а-2](#) передбачає виведення з переліку підакцизних товарів біодизель та його суміші.

Депутати також виявили ініціативу до сприяння становленню ринку електромобілів

21 травня Верховна Рада ухвалила в першому читанні зміни до закону "Про Митний тариф України" щодо скасування ввізного мита на електромобілі (реєстр. [№ 1674](#)). Документ передбачає встановлення нульових ставок ввізного мита на транспортні засоби, оснащені електричними двигунами. Також в першому читанні прийнято [законопроект № 1912](#), яким до 1 січня 2020 року ввезення електромобілі в Україну звільняється від ПДВ.

У сфері навколишнього середовища:

Законопроектна діяльність щодо оцінки впливу на довкілля

20 травня у Верховній Раді був зареєстрований законопроект ["Про внесення змін до деяких законів України \(щодо імплементації положень деяких директив ЄС у сфері оцінки впливу на навколишнє природне середовище\)"](#) (реєстр. № 2910). Документ відтворює текст відкликаного у 2012 році законопроекту № 2109а та пропонує повернути державну екологічну експертизу об'єктів будівництва, проте не забезпечує імплементацію директив ЄС, на що він, виходячи з назви, спрямований.

3 червня [зареєстровано альтернативний проект Закону про оцінку впливу на довкілля](#) (реєстр. № 2009а), яким визначено засади та порядок проведення оцінки впливу на довкілля, у т.ч. у транскордонному контексті, механізму участі громадськості у її проведенні. Щодо останнього законопроекту 2 квітня було [проведено експертне обговорення](#), а 22 квітня – обговорення [на засіданні підкомітету з питань державного моніторингу навколишнього природного середовища](#) Комітету Верховної Ради з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. Урядовий офіс з питань європейської інтеграції в оприлюдненому [звіті про виконання Порядку денного асоціації та Угоди про асоціацію за вересень 2014 - квітень 2015 року](#) серед основних досягнень у сфері навколишнього середовища зазначає обговорення законопроекту про ОВД.

Стратегічна екологічна оцінка Енергетичної стратегії

РНБО звернулася до Секретаріату Конвенції Еспо з пропозицією провести стратегічну екологічну оцінку проекту Енергетичної стратегії України. Секретаріат розглядає можливість надання підтримки у вигляді пілотного проекту. Про це було повідомлено під час засідання Робочої групи Сторін Конвенції Еспо в Женеві 26-28 травня 2015 року. В той

же час, 19 червня [зареєстровано проект Закону про ратифікацію Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті](#) (реєстр. № 0032).

Перегляд Стратегії державної екологічної політики

9 квітня [Мінприроди оприлюднило матеріали діагностики Стратегії державної екологічної політики України](#) на період до 2020 року та Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011-2015 роки. Обговорення питань перегляду Стратегії відбулось в ході Міжнародного екологічного форуму "Довкілля для України 2015". 24 червня для громадського обговорення оприлюднено проект змін та доповнень до [Закону України "Про Основні засади \(стратегію\) державної екологічної політики України](#) на період до 2020 року". Серед завдань, серед іншого, вказується на необхідність імплементації низки екологічних директив, що є серед зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства.

Затверджено плани імплементації директив з екологічних питань

15 квітня [Кабінет Міністрів затвердив розроблені Мінприроди плани імплементації актів законодавства ЄС з екологічних питань](#). Зокрема, це Директиви 2011/92/EU про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище (кодифікація), Директиви 2009/147/EC про захист диких птахів, Директиви 2010/75/EU про промислові викиди (комплексне запобігання і контроль забруднень) (переглянута).

Обговорення проекту Нацплану викидів

29 квітня в Києві відбулось [громадське обговорення проекту Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок](#), організоване Міненерговугілля за підтримки Представництва ЄС в Україні. За результатами обговорення Міненерговугілля разом із консультантами узагальнить надані зауваження та пропозицій, проведе їх аналіз та врахує їх при підготовці остаточної версії проекту.

У сфері енергоефективності:

Україна та Енергетичне Співтовариство обговорили закон про енергоефективність

Під час зустрічі директора Секретаріату Енергетичного Співтовариства Я.Копача та Віце-прем'єр-міністра – Міністра регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ Г.Зубка була обговорена [підготовка проекту Закону "Про ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів"](#), яким зокрема пропонується запровадити енергетичне маркування та стандартизацію, енергетичний аудит та менеджмент. Під час [37-го засідання Постійної групи високого рівня](#) в червні учасники обговорили Директиву з енергоефективності (2012/27/EU) – Єврокомісія представила пропозицію щодо імплементації документу та доповнені кінцеві терміни. Молдова та Україна висловили занепокоєння щодо низки зобов'язань, включаючи дати транспозиції, самі цілі та методологію їх обчислення, а також запропонували зміни. Україна попросила про додаткові консультації, водночас Група наголосила на потребі фіналізувати процес вчасно до цього річної Міністерської Ради.

Окрім того, в червні відбулася [зустріч Координаційної групи з енергоефективності](#), під час якої також відбулося обговорення Директиви з енергоефективності. За пропозицією Єврокомісії, цілі з енергоефективності розраховуватимуться за тією ж методологією, що й для ЄС. Також, зважаючи на коротші кінцеві терміни та фінансові виклики для країн, були дещо знижені такі вимоги як ціль з модернізації будівель центрального уряду (з 3% до 2% щорічно), мета за схемами зобов'язань з енергоефективності (з 1,5% до 1% на рік) тощо.

У питаннях обліку та скорочення споживання енергоресурсів в уряді та у відносинах з міжнародними партнерами зафіксовано розбіжності у поглядах

В уряді заявили про плани за два роки [скоротити споживання газу на 10 млрд. кубометрів](#), а за 2014 рік повідомили про заощадження 3,4 млрд. доларів, проте не уточнили, скільки споживання скоротилося через економічну кризу та російську агресію. При цьому за осінь-зиму [споживання газу знижено на 1,8 млрд. кубометрів](#) – 21% замість запланованих 30%.

В Держенергоефективності повідомили, що за такими категоріями споживачів, як населення, бюджетні установи, теплокомуненерго, які виробляють тепло для населення, завдяки комплексному підходу вдалося [скоротити споживання газу з 26 до 22,9 млрд. куб. м.](#) Натомість в ІФС заперечили, що Україна зекономила газ [завдяки зниженню споживання в індустріальному секторі](#), в той час як в комунальному зниження не відбулося взагалі.

Г.Зубко [оцінив](#) потребу для фінансування встановлення лічильників в будинках в 3 млрд грн. і вважає, що процес встановлення можна зробити ефективним лише завдяки залученню коштів міжнародних організацій. Він також повідомив, що встановлення приладів обліку та відповідного регулювання є першочерговим завданням, що дасть 10-15% економії, а термомодернізація будинків дасть економію до 55%. Віце-прем'єр [наголосив](#), що встановлення теплових лічильників підпадає під урядову програму компенсації 30% від кредиту на енергоефективні прилади і матеріали.

Тим часом Верховна Рада підтримала в першому читанні [законопроект "Про внесення змін до деяких законів України у сфері комунальних послуг"](#). Законопроект пропонує не допускати встановлення цін/тарифів на житлово-комунальні послуги нижче розміру економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво, а суперечки щодо їх формування та затвердження розв'язувати в судовому порядку. Тарифи мають враховувати собівартість теплової енергії і забезпечувати рентабельність компанії-постачальника. При представленні законопроекту в парламенті, віце-прем'єр Г.Зубко [послався](#) на Енергетичне Співтовариство і зазначив, що прийняття проекту дозволить "комунальним підприємствам залучати інвестиції і таким чином виводити на новий рівень якість послуг для споживачів".

Запроваджені нові механізми стимулювання енергозбереження, які поширюються на регіональний рівень

Уряд у квітні [продовжив](#) програму з компенсації 20% вартості придбаних в кредит котлів на альтернативному паливі ([постанова Кабміну № 177](#)). Разом з тим, з початку року компенсації [не виплачувалися](#) і Держенергоефективності [поновило виплати](#) лише 22 червня. Термін між оформленням кредиту та отриманням підтримки не перевищуватиме 3 місяців.

У квітні запроваджено відшкодування населенню та ОСББ частини кредитів на придбання енергоефективного обладнання та/або матеріалів на впровадження енергоефективних заходів ([постанова Кабміну № 231](#)). Відшкодування здійснюватимуть за кредитами "Ощадбанку", "Укргазбанку" та "Укрексімбанку". Для ОСББ відшкодовують 40% кредиту і на це планують спрямувати [344 млн. грн.](#) (розраховуючи, що банки зможуть залучити додатково 1,23 млрд. грн. за схемою змішаного фінансування). Також в уряді розраховують залучити приватні кошти – 259 млн. грн. на "негазові" котли, 726 млн. грн. на енергоефективне обладнання та матеріали для громадян, 245 млн. грн. на таке обладнання для ОСББ.

Побутові споживачі можуть отримати [30% від тіла кредиту](#), але не більше 10 тис. грн. – на це в 2015 році виділено 198 млн. грн. Постанова [окреслює](#), частину вартості якого саме обладнання та матеріалів може компенсувати кожна із зазначених груп, які [не мають обмежень щодо виробників](#) чи компаній-постачальників обладнання. В уряді наголошують, що задіють у програмі [1,57 млрд. грн. та розраховують, що нею скористаються близько 134 тис. сімей](#) (разом із придбанням "негазових" котлів). В Держенергоефективності вже подали документи в Мінрегіон на продовження програми на 2016 рік.

До програми відшкодування кредитів активно залучали регіони, зокрема прем'єр-міністр А.Яценюк [вимагав](#) від голів ОДА співфінансування програм компенсації по придбання котлів і утепленню будинків та квартир. На фоні цього, віце-прем'єр Г.Зубко повідомив про

можливість додаткового фінансування з Державного фонду регіонального розвитку (3 млрд. грн.). Держенергоефективності також [звернулося](#) до органів місцевої влади та самоврядування з пропозицією підписати меморандум, який зобов'язує області вже в цьому році передбачити у бюджетах кошти на відшкодування відсотків за наданими кредитами на утеплення житла. Станом на червень таких меморандумів підписано 14.

Спільно з проектом USAID "Муніципальна енергетична реформа в Україні" та проектом GIZ "Енергоефективність у громадах", Держенергоефективності провело інформаційні зустрічі та семінари в регіонах – зокрема, в [Києві](#), [Запоріжжі](#), [Івано-Франківську](#), [Вінниці](#), [Чернігові](#). Разом з державною почала працювати регіональна програма в м.Львів та місцева в м.Луцьк. На початку червня [перше ОСББ отримало кредит за державною програмою](#) на встановлення індивідуального теплового пункту обліку тепла та балансування внутрішньобудинкових мереж тепlopостачання в м. Луцьк.

У квітні Держенергоефективності взялося за роз'яснення принципів роботи нових компенсаційних документів – семінари для чиновників почалися в регіонах України. Зазначені програми Агентство просувало і на [Форумі енергоефективного партнерства](#). В уряді також представили [енергоефективний калькулятор](#) (економічний калькулятор встановлення нового котла), за допомогою якого, як анонсували, можна зробити орієнтовний розрахунок витрат та термін окупності.

Також було проведено [круглий стіл](#), який організували Секретаріат Енергетичного Співтовариства, аналітичний центр DiXi Group, Міжфракційне депутатське об'єднання "За енергетичну незалежність України" та Держенергоефективності, в рамках якого учасники обговорили підсумки роботи в сфері енергоефективності та дорожню карту пріоритетних нормативно-правових актів, що потребують розробки та прийняття до кінця 2015 року.

Енергетичний сервіс закріплений законодавчо, але реалізація затримується через підзаконні акти

Секретаріат Енергетичного Співтовариства в дослідженні ["Відкриваючи свій потенціал з енергоефективності"](#) опублікував оцінку процесу транспозиції Директиви 2006/32/ЄС в українське законодавство станом на квітень 2015 року – згідно з наведеними даними, перенесено трохи більше 30% вимог, проекти розроблені для ще більше 40%, "зависло" виконання більше 20% вимог.

В квітні Верховна Рада ухвалила, а в травні Президент [підписав](#) закони ["Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації"](#) та ["Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації"](#). Обидва закони набувають чинності з [жовтня](#). За інформацією Держенергоефективності, проведення термомодернізації потребують близько 100 тис. будівель бюджетних установ, що дозволить зекономити у 2020 році до 200 млн. кубометрів газу та інших ресурсів на рік. Необхідні інвестиції в енергоефективність бюджетної сфери становлять 4,4 млрд. євро.

У 2015 році Держенергоефективності планує розробити [2 підзаконні акти](#) щодо механізмів енергосервісу. Тим часом, проведено [перше засідання робочої групи щодо розробки проекту примірною енергосервісного договору](#) – його потрібно прийняти, щоб енергосервісні компанії та органи місцевої влади могли почати роботу в бюджетних установах. Агентство веде [діалог](#) на цю тему також з ОЕСР. Під час обговорення питання на засіданні Громадської ради при Держенергоефективності, представники Агентства повідомили, що розроблена перша версія документу, однак робота триватиме не менш ніж півроку.

В імplementації зобов'язань з енергоефективності лідерство утримує енергетичне маркування

У своєму [дослідженні](#), Секретаріат Енергетичного Співтовариства позитивно оцінив поступ України в процесі транспозиції Директиви 2010/30/EU, назвавши перенесеними приблизно 85% зобов'язань, а такими, що чекають – близько 15% (станом на квітень 2015 року).

Мінрегіон у квітні [вніс зміни до плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2015 рік](#), додавши в тому числі пункти про підготовку Держенергоефективності постанов Кабміну про затвердження технічних регламентів енергетичного маркування (зокрема, побутових барабанних сушильних машин, пілососів).

У травні уряд затвердив [Технічний регламент енергетичного маркування електричних ламп та світильників](#) (Постанова № 340), доручивши Держенергоефективності забезпечити його застосування. Відтак, електричні лампи українського та іноземного виробництва матимуть продаватися з [етикеткою, яка відповідатиме європейським вимогам, а постачальники та розповсюджувачі будуть зобов'язані включати інформацію про клас енергоефективності продукції до рекламних матеріалів](#). Ще однією постановою Кабмін [привів у відповідність до законодавства ЄС](#) ще три регламенти енергетичного маркування - енергоспоживчих продуктів, холодильників та пральних машин (Постанова № 338). Зміни до постанови стосуються [визначення сфери застосування цих технічних регламентів, вимог до технічної енергетичної документації, обов'язків постачальників та розповсюджувачів, вимог до дизайну енергетичної етикетки та мікрофіші відповідного продукту](#).

Також Держенергоефективності розробило проект постанови КМУ ["Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування побутових барабанних сушильних машин"](#) разом з [супровідною документацією](#). Проектом передбачається обов'язкове застосування виробниками, постачальниками та розповсюджувачами побутових посудомийних машин техрегламенту через 6 місяців після набрання чинності документу. Також, цього року планується розробка техрегламентів щодо енергетичного маркування [телевізорів, кондиціонерів повітря та посудомийних машин](#).

У травні Кабмін схвалив [План імplementації деяких актів законодавства ЄС, розроблений Держенергоефективності](#) (Розпорядження № 499-р). Перед тим, уряд також затвердив [план імplementації актів законодавства ЄС у сфері екодизайну](#), що входять до зобов'язань України в рамках Угоди про асоціацію.

Нацплан дій з енергоефективності далі пробуксовує

Директор Секретаріату Енергетичного Співтовариства Я.Копач під час зустрічі з віцепрем'єром Г.Зубком у травні заявив про [повну підтримку](#) проекту Національного плану дій з енергоефективності до 2020 року та закликав пришвидшити затвердження цього документу урядом України. В ході червневої [зустрічі Координаційної групи з енергоефективності](#) Секретаріату Енергетичного Співтовариства було обговорене питання Плану дій з енергоефективності та їх моніторингу. Окрема увага була приділена звітуванню, в контексті чого Україна потребуватиме методології, навчання та інструкцій.

Під час засідання Громадської ради при Держенергоефективності, представники Агентства повідомили, що розроблений проект Національного плану дій з енергоефективності надіслано в Мінюст для погодження. За оцінками Держенергоефективності, його буде прийнято до кінця літа. Водночас, констатується затримка на 3 місяці з боку Мінфіну, який домігся виключення будь-якого фінансування плану з державного бюджету. Відтак, за твердженням представників Держенергоефективності, Нацплан є декларативним, політичним, індикативним документом.

Прийняття закону про енергоефективність будівель також відкладається

У травні Верховна Рада прийняла, а в червні Президент [підписав](#) закон ["Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку"](#), що має надати мешканцям можливість вільно вибирати форму та спосіб управління багатоквартирним будинком. Закон

набирає чинності з 1 липня 2015 року і може сприяти проведенню заходів з енергоефективності через чітку участь співвласників в управлінні..

У Мінрегіоні зазначили, що для імплементації закону планують розробити та затвердити [низку нормативно-правових актів](#). Обсяг інвестицій в енергоефективність житлових будівель оцінюють в [686 млрд. грн.](#), з яких державна підтримка може становити 154 млрд. грн.

Відповідно до квітневих результатів дослідження Секретаріату Енергетичного Співтовариства, Україна перенесла в національне законодавство менше 5% вимог Директиви 2010/31/EU, проекти розроблені приблизно для 45% зобов'язань, ще 50% чекають. У травні Я.Копач [повідомив](#) віце-прем'єра Г.Зубка про зауваження Секретаріату Енергетичного Співтовариства до підготовленого законопроекту "Про енергетичну ефективність будівель" у зв'язку з невідповідністю його положень законодавству ЄС. Г.Зубко запропонував погодити законопроект з вимогами відповідних директив під час підготовки до розгляду в парламенті.

Обговоренню законопроекту було також присвячене травневе [дискусія за круглим столом](#) між представниками органів виконавчої влади, народних депутатів, експертів Секретаріату Енергетичного Співтовариства, Групи підтримки України Єврокомісії, представників громадянського суспільства, міжнародних фінансових інституцій та інших зацікавлених сторін. Під час обговорення було досягнуто згоди про спільне доопрацювання законопроекту та подання його до Верховної Ради до кінця травня.

У червні в Держенергоефективності повідомили, що законопроект внесений до Кабміну, завізований віце-прем'єром і має вийти на урядовий комітет. Чиновники не приховують, що навіть станом на червень є розбіжності між Мінрегіоном, Держенергоефективності та Секретаріатом Енергетичного Співтовариства. Останній, за словами представників Держенергоефективності, хоче впровадити закон шляхом транспозиції положень Директиви 2010/31/EU, які можуть стурбувати Мінфін. Тому в липні Держенергоефективності хоче провести ще один раунд переговорів з Енергетичним Співтовариством.

У питанні оснащення житлового фонду засобами обліку органи влади не можуть визначитися, чи потрібен окремий законопроект

Відповідно до внесених у квітні змін до Плану діяльності Мінрегіону з підготовки проектів регуляторних актів на 2015 рік, Держенергоефективності мало до грудня розробити законопроект [про комерційний облік у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, надання комунальних послуг](#).

НКРЕКП також запропонувала прийняти закон про 100% комерційний облік у сферах тепло- та водопостачання, вказавши, що це є однією з умов надання Україні третього траншу макрофінансової допомоги ЄС. Регулятор вказав, що [розробив такий законопроект](#) та надіслав його на розгляд уряду. НКРЕКП також прийняла рішення щодо [першочергового включення до інвестиційних програм ліцензіатів заходів стосовно оснащення житлових будинків приладами комерційного обліку](#) споживання теплової енергії. Крім того, регулятор нагадав, що відповідно до проекту Меморандуму про економічну та фінансову політику, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів від 27.02.2015 № 129-р, Україною взято зобов'язання щодо досягнення 100% обліку споживання тепла до кінця 2016 року.

Тим часом, під час червневого засідання Громадської ради при Держенергоефективності, представник Агентства повідомив, що існують різні погляди на законодавче врегулювання питання. Держенергоефективності та НКРЕКП вважають за потрібне мати окремий законопроект про облік, в той час, як Мінрегіон наполягає, що окремий закон не потрібен і до законопроекту "Про житлово-комунальні послуги" потрібно внести зміни. Зараз тривають міжвідомчі консультації, водночас донори також наполягають на окремому законопроекті.

Тим часом, у квітні депутат В.Сташук (фракція "Народний фронт") зареєстрував [законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення належного комерційного обліку природного газу, теплової енергії, гарячої та холодної води для населення](#) (реєстр. № 2636), який пропонує запровадити знижувальний коефіцієнт до ціни газу у разі невстановлення населенню у зафіксовані строки лічильників, яке має бути

здійснено безоплатно. Профільний комітет Верховної Ради рекомендував відправити законопроект на доопрацювання. У травні позафракційним депутатом В.Балогою внесено [законопроект про внесення змін до Закону "Про забезпечення комерційного обліку природного газу"](#) (реєстр. № 2824), який передбачає можливість для споживача самостійно забезпечити встановлення приладів обліку з подальшою компенсацією таких витрат за рахунок коштів, які ним сплачуються за природний газ суб'єкту господарювання, що здійснює розподіл природного газу на відповідній території.

Співпраця з міжнародними фінансовими інституціями є досить динамічною, проте все ще носить стихійний характер

У квітні Держенергоефективності провело переговори з міжнародними партнерами щодо підтримки тих чи інших елементів діяльності агентства – з [Європейським інвестиційним банком](#) та [представниками американського бізнесу](#) говорили про залученість до Фонду енергоефективності, з американськими компаніями щодо [можливості інвестування](#). Мінрегіон та USAID [затвердили спільний План заходів до кінця 2015 року](#) з реалізації проекту "Муніципальна енергетична реформа" у 2015 році.

Допомогу Україні в проведенні заходів з енергоефективності, зокрема в частині енергосервісу, можуть надати спеціалісти з [Німеччини та Польщі](#). [Франція](#) підтримала розробку проектів з енергоефективності в Харкові, Рівному, Бердичеві та Ладжині. В травні уряд Швейцарії, Мінрегіон, Житомирська міськрада, КП "Житомиртеплокомуненерго" підписали [меморандум щодо надання технічної та фінансової допомоги](#) для проекту з енергоефективності у м.Житомир із загальним бюджетом 18,6 млн. швейцарських франків.

В червні під час [зустрічі Координаційної групи з енергоефективності](#) ЄБРР представив пакет допомоги Україні, що включає підтримку сайту "Теплий дім", підтримку подальших технічних регламентів щодо енергоефективності в громадських будівлях, в той час як Міжнародна фінансова корпорація (IFC) надає підтримку розробці первинного законодавства, а ЄБРР також працює над подальшим розвитком сталого фінансового інструменту для житлового сектору. Фонд Східноєвропейського партнерства з енергоефективності та довкілля (E5P) повідомив про [готовність](#) спрямувати частину коштів на енергоефективність в Україні, зокрема, на підтримку термомодернізації будинків.

Фонд з енергоефективності все ще продовжують конструювати в проектах

Керівництво Держенергоефективності продовжує роботу з [просування ідеї створення Фонду енергоефективності](#) під час зустрічей з іноземними колегами та представниками [міжнародних фінансових установ](#). Передбачається, що Фонд буде працювати разом з Фондом донорів, яким, можливо, керуватиме ЄБРР. Модель установи [напрацьовували](#) Держенергоефективності разом з Міністерством навколишнього середовища Німеччини та компанією Berlin Economics. Очікується, що Фонд запрацює вже цього року, а ринок енергоефективності в Україні, обсяг якого оцінили в 40 млрд. євро, дозволить скоротити споживання газу до 2030 року до [13 млрд. кубометрів на рік](#).

У сфері нафти і нафтопродуктів:

Уряд продовжує працювати над планами із впровадження Директив у нафтовій сфері, зокрема щодо підтримки мінімальних запасів нафти (нафтопродуктів)

Розпорядженням [№ 346-р від 8 квітня](#) Кабмін схвалив розроблені Міненерговугілля плани імплементації Директиви 94/63/ЄС (про обмеження викидів летючих органічних сполук (ЛОС), що утворюються у сховищах нафти та під час її транспортування з терміналів до сервісних станцій); Директиви 98/70/ЄС (про якість бензину та дизельного палива); Директиви 2009/119/ЄС Ради (щодо підтримки мінімальних запасів сирової нафти та/або нафтопродуктів). При цьому Міненерго зобов'язали подавати щокварталу до 10 числа наступного місяця уряду інформацію про стан виконання.

Триває скандал навколо викачаних з магістральних трубопроводів запасів технологічної нафти, які зберігаються на потужностях "Укртатнафти"

Після того як в країні [почалась інвентаризація](#) технологічної нафти, підконтрольна І.Коломойському ["Укртатнафта"](#) звернулася з вимогою до оператора "Укртранснафта" викачати технологічні запаси з резервуарів до 1 липня і повністю розрахуватися за її тимчасове зберігання через невиконання зобов'язань за договором оренди ємностей. У відповідь, керівництво "Укртранснафти" звернулося до ГПУ та прокуратури Києва з [проханням пришвидшити розслідування щодо колишнього керівництва компанії](#), яке підписало угоди на зберігання ресурсу з компаніями І.Коломойського. Цього ж дня "Нафтогаз" виступив із пропозицією [продати до 138,7 тис. т нафти сорту Azeri Light](#), раніше викачаних із трубопроводів "Укртранснафти", на користь Міноборони і МВС з метою подальшої переробки.

Зміна керівництва "Укрнафти" може мати наслідком позов проти України з боку міноритарних акціонерів компанії

Після набрання чинності змін до закону про акціонерні товариства, уряд отримав можливість змінити керівництво "Укрнафти". Засідання Наглядової Ради наприкінці травня [призначило збори акціонерів на 22 липня](#) і затвердило порядок денний, який включає зміну голови та одного з членів Правління. У порядок денний майбутнього зібрання також внесені питання про звітність "Укрнафти" за 2014 рік, звіт Ревізійної комісії, а також визначення дати виплат дивідендів. Збори мають пройти у відкритому режимі, до 22 липня [заплановано провести конкурс](#) на заміщення посади керівника "Укрнафти"

Тим не менш, 5 червня з трибуни Верховної Ради прем'єр-міністр А.Яценюк заявив, що уряд не може змінити керівництво "Укрнафти", оскільки в 2010 році уряд Ю.Тимошенко підписав угоду з акціонерами "Укрнафти", згідно з якою при спробі змінити керівництво компанії держава [змушена буде відповідати в Лондонському суді](#).

Триває суперечка навколо несплат "Укрнафтою" дивідендів та рентних платежів. Судові баталії відбуваються за 1,779 млрд. грн. боргів компанії перед "Нафтогазом", які утворилися внаслідок [невиплати дивідендів](#) за період 2011-2013, при цьому "Укрнафта" наполягає на [списанні боргу взаємозаліком](#). Крім того, в червні Мінекології звернулося до Держгеонадр з [проханням анулювати ліцензії "Укрнафти"](#) у разі несплати 5 млрд. грн. боргів по рентним платежам та іншим подактам. У відповідь, Держгеонадра [заявила](#), що анулювання ліцензій можливе лише в судовому порядку. На цьому тлі, 25 червня НКРЕКП [підвищила тарифи на транспортування нафти](#) магістральними трубопроводами у 3,8-7,5 разів.

У сфері статистики:

Схвалено план імплементації Директиви 2008/92/ЄС

4 червня Кабінет Міністрів схвалив плани імплементації деяких актів законодавства ЄС у сфері статистики, розроблені Держстатом ([Розпорядження № 564](#)). Серед них – [план імплементації Директиви 2008/92/ЄС](#) стосовно процедури Співтовариства для вдосконалення прозорості встановлення цін на газ і електроенергію для кінцевих промислових користувачів. Зазначається, що Держстат на підставі даних НКРЕКП щодо фактичних цін на газ та електроенергію для промислових та побутових кінцевих споживачів надав Євростату відповідну інформацію за II півріччя 2013 року лише в цілому по Україні, без диференціації за групами споживачів, оскільки діюча система щодо цін на газ та електроенергію не повною мірою відповідає вимогам ЄС.

Для імплементації директиви, Держстат і НКРЕКП мають до грудня 2015 року розробити механізм збору та оброблення даних про ціни на газ та електроенергію, які постачаються промисловим споживачам, у відповідності з вимогами ЄС.

У сфері конкуренції:

Нове керівництво АМКУ готове до реформ в системі надання державної допомоги

19 травня Верховна Рада дала згоду на [призначення Ю.Терентьєва новим главою АМКУ](#). За відповідне рішення ([постанова № 438-VIII](#)) проголосували 266 народних депутатів. 29 червня Президент П.Порошенко підписав укази №377-384 про [призначення державних уповноважених АМКУ](#). Таким чином, новий склад органу був остаточно сформований.

27 травня відбулася [зустріч представників місії МВФ](#) та голови АМКУ, в ході якої Ю.Терентьєв представив бачення реформ у відомстві. Зокрема, він наголосив на необхідності створення ефективної системи моніторингу та контролю за державною допомогою суб'єктам господарювання, а також підвищення транспарентності роботи АМКУ.

У свою чергу, проектом "Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС" опубліковано [Глосарій термінів для регулювання державної допомоги](#), що містить спеціальну термінологію, яка використовується в системі ЄС для регулювання державної допомоги та всі ключові визначення, які містяться в Законі "Про державну допомогу суб'єктам господарювання".

В АМКУ також відбулося громадське обговорення законопроекту "Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення прозорості діяльності Антимонопольного комітету України" (реєстр. [№ 2102](#)), який був прийнятий за основу 7 квітня (Постанова [№ 280-VIII](#)). Крім того, було обговорено законопроект "Про внесення змін до законодавства про захист економічної конкуренції щодо визначення органами Антимонопольного комітету України розміру штрафів за порушення законодавства про захист економічної конкуренції" (реєстр. [№ 2431](#)).

Також АМКУ представив план дій на енергетичних ринках

3 червня, в ході засідання Нацради реформ, була озвучена цікава [статистика АМКУ щодо конкуренції](#): 37,2% товарів реалізуються за умов повної або практичної відсутності конкуренції, причому на першому місці за галузями – паливно-енергетичний комплекс (46,5% монополізовані ринки, 18,7% – ринки з ознаками домінування, 6,8% – олігопольні ринки). Стратегічно важливими кроками на 2015 рік значиться розслідування діяльності "Газпрому", комплексне дослідження ринку енергетики, порушення конкурентного законодавства на ринках газу та бензинів, дослідження ринків підключення до мереж електро- та газопостачання, бензинів, вугілля, тарифи ЖКГ. До кінця 2016 року планується реалізація Закону "Про державну допомогу суб'єктам господарювання", виконання інших зобов'язань Угоди про Асоціацію. При цьому, відзначено ключову роль галузевого регулювання, яке здійснюється Міненерговугілля, НКРЕКП та безпосередньо Кабміном.

У [протоколі засідання](#) Нацради реформ зафіксовано, що найближчим часом – до серпня 2015 року – АМКУ має представити результати комплексного дослідження енергетичного сектору, а також надати перелік компаній, які несуть найбільшу загрозу монополізації ринків.

У сфері соціальної політики:

Зробивши кроки до підвищення тарифів, влада шукає шляхи пом'якшення соціального ефекту, зокрема за рахунок нової системи субсидування.

З 1 квітня [в Україні подорожчали житлово-комунальні послуги](#): тепло – на 71,8%, гаряча вода – на 55%, електроенергія – до 36,6-140,7 коп/кВт-год. Підвищення тарифів на газ та житлово-комунальні послуги є неминучим, однак у Мінсоцполітики підкреслюють, що [пом'якшити цей процес покликана нова система субсидування](#), яка зробить державну допомогу більш відкритою та доступною для людей. Крім того, в міністерстві зауважили, що

сама система субсидування [максимально спрощена](#). Крім того, 19 червня Верховна Рада [ухвалила Закон](#) "Про внесення змін до Закону України "Про житлово-комунальні послуги" (реєстр. [№ 2676](#)). Депутати запевняють, що документ спрощує процедури отримання субсидій непрацюючим пенсіонерам та інвалідам. Водночас, у Мінсоцполітики прийнятий законопроект викликав обурення: зокрема, міністр П.Розенко заявив, що документ не спрощує, а навпаки, значно [ускладнює процедуру оформлення субсидій](#). Більше того, в Мінсоцполітики вважають [виконання цього закону неможливим](#). Саме тому міністерство обіцяє звернутися до Президента з пропозицією [накласти на нього вето](#), якщо депутати не внесуть зміни до прийнятого закону про субсидії.

Тим часом, вже стали відомі результати першої хвилі звернень по житловій субсидії, [на другу очікують у листопаді-грудні](#). За прогнозами, до кінця року по субсидії звернеться [приблизно 3-4 млн. родин](#). При цьому міністр підкреслив, за новим порядком оформлення субсидій, який почав діяти з 1 травня 2015 року, до місцевих органів влади [вже звернулося понад 1 млн. 100 тис. українських родин](#), з яких для понад 850 тис. субсидія вже призначена. За словами заступника міністра соціальної політики В. Ярошенка, середній розмір субсидій у порівнянні з минулим роком [зріс майже у п'ять разів](#). Паралельно з цим, прем'єр-міністр А.Яценюк зауважив, що на фінансування субсидій в держбюджеті [передбачено 24,5 млрд. грн.](#)

Напередодні опалювального сезону влада продовжує працювати над покращенням законодавчої бази в галузі теплопостачання та інших комунальних послуг

Прем'єр-міністр А.Яценюк [закликав](#) ухвалити законопроект № 2670 ["Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення законодавства у сфері теплопостачання та сфері житлово-комунальних послуг"](#), мотивувавши це тим, що це дозволить отримати 500 млн. дол. від Світового банку і 300 млн. дол. макрофінансової допомоги від уряду Японії. У пояснювальній записці йдеться про потребу єдиного підходу до встановлення економічно обґрунтованих тарифів. 21 травня [Постановою № 476-VIII](#) Верховна Рада направила законопроект на доопрацювання.

[Депутати прийняли](#) розроблений Мінрегіоном законопроект [№ 1565](#) "Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку". Цей Закон надасть можливість вільно обирати форму та спосіб управління багатоквартирним будинком. Водночас, із метою удосконалення діючих соціальних нормативів споживання ЖКП для визначення державних соціальних гарантій щодо їх надання [уряд представив](#) проект постанови "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 409". Його прийняття [передбачає встановлення соціальних нормативів користування](#) комунальними послугами для централізованого опалення (теплопостачання) за умови споживання послуг за приладами обліку теплової енергії, перегляд соціальних нормативів користування послугами з газопостачання тощо.

НКРЕКП наголосила на тому, що також активно працює над вдосконаленням діючої нормативно-правової бази: зокрема, серед останніх ініціатив проект постанови Кабміну "Про затвердження Методики перерахунку плати за комунальну послугу з централізованого опалення для населення у разі відсутності у квартирі (будинку садибного типу) та на вводах у багатоквартирний будинок засобів обліку теплової енергії за результатами опалювального періоду" та пов'язаний з цим [перегляд розрахункових норм](#) споживання, а також [проект Закону "Про комерційний облік у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, надання комунальних послуг"](#) щодо 100 % охоплення обліком енергоносіїв та комунальних послуг, що споживаються населенням.

Тим часом, у Мінрегіоні підкреслили, що підготовка до нового опалювального сезону [ґрунтуватиметься на реалізації енергоощадних заходів](#), спрямованих на більшу економію енергетичних ресурсів, а також відповідальному та [економному споживанні](#) енергоносіїв.

Незважаючи на удосконалення системи тарифоутворення, продовжуються спекуляції на цю тему

18 червня Верховна Рада у першому читанні [прийняла законопроект](#) "Про внесення змін до деяких законів України у сфері комунальних послуг", розроблений Мінрегіоном (Постанова № 546-VIII). Віце-прем'єр-міністр - Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Г.Зубко зазначив, що цей закон [дасть можливість встановлювати економічно обґрунтовані тарифи](#) і зменшить тиск на державний бюджет з виплати державних субвенцій на покриття різниці в тарифах. Відповідно до змін, не допускається встановлення цін/тарифів на ЖКП нижче розміру економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво.

Крім того, документом передбачається [забезпечити єдиний підхід у сфері державного регулювання питань формування та встановлення тарифів](#), а також виконання заходів, визначених ключовою подією 8 програми (Матриці) стратегічних та інституційних реформ у рамках проекту "Друга програмна позиція на політику розвитку". Відповідно до постанови Верховної Ради, [законопроект № 2029а](#) має бути доопрацьований Комітетом з питань будівництва, містобудування і ЖКГ та внесений на розгляд у другому читанні.

Водночас, деякі народні депутати вважають, що тарифи для населення є завищеними, а тому [закликають розслідувати їх підвищення](#). Тим часом, Президент П. Порошенко впевнений, що [тарифи на газ будуть знижені](#) після того, як запроцює [новий закон](#), який дозволить зробити вітчизняний газовий ринок значно прозорішим.

Паралельно з цим, у Верховній Раді внесено законопроект "Про внесення змін до деяких законів України (щодо посилення захисту громадян у зв'язку з встановленням нових тарифів на житлово-комунальні послуги)" ([реєстр. № 2832](#)). Документ пропонує посилити захист населення від "необґрунтованого підвищення цін і тарифів на житлово-комунальні послуги" через розміщення детальної інформації і розрахунків структури ціни/тарифів на офіційному веб-сайті НКРЕКП, встановлення до початку опалювального сезону 2015/16 побутових лічильників газу для 100% споживачів, а також спрямування на потреби населення усього газу, видобутого держпідприємствами.

Регулятор, у свою чергу, з метою незаангажованого проведення огляду розрахунку роздрібних цін на природний газ для потреб населення на початку місяця [створив Робочу групу із залученням відомих аудиторських компаній](#) (Deloitte, PwC, Ernst & Young та KPMG). Аудиторські компанії "Великої четвірки" [підтвердили коректність розрахунку ціни на газ для населення](#).

Тим часом, у Мінрегіоні наголосили на тому, що [Україні потрібно відходити від практики старих неефективних методик](#) формування комунальних тарифів до європейської системи, адже перегляд тарифів на житлово-комунальні послуги та приведення їх до економічно обґрунтованого рівня є об'єктивною необхідністю. У міністерстві закликали [політиків припинити спекуляції на цю тему](#) та не робити з неї інструмент для збурення населення.